

righeid van
rdriet, zoo-
heid hebben
als men be-
die in de
ongereform-
moet men
groot loon
at loon heb-
riften in het
gen en zien
voorts den
mmig, al is
opleving en
nfonsele
änend, bar-
noemde zou
an bepaalde
eerd willen
n de laatste
n heeft, ge-

et goddelijk
k ook met
n slotte aan
en ze, bij
aan houden

ets voor de
geijkt. Juist
ng niet met
vereeni-
ersönen,
e drang tot
or te blijven
kerk-insti-
bestaande,
n, en in elk
naam niet
twestie zich

K. S.

uiging over
ordt te her-
van weten-
meerde zijde
or het popu-

erscheen van
deel; over
en vrij spoe-
2 Corinthhe

blj. Ook als
ing, die hier
krigt. Prof.
e het „zelf-
s' uitspraak
hij op, dat
k door 'ziel'
a, omdat het
en grondslag
uitgaan van
de opvatting,
„naakt" in
n, door haar
tijd vrijwel
is daarmee
vatting juist
ng bijzondere
anthropolo-
Volgens hem
(huis dezes
at het op één
uitwendige
aarde". Men
et vergeten,
g' niet een
ch bevindt";
hij „uitwen-
nee wil prof.
in de heme-
opstandings-
emelsche be-
Christus".

denken. Wat
nk aan mijn
r H. W. v. d.
s opgegeven
voering voor
inzichten is
zijn daar bli-
rt.

zijn dogmati-
anneer (Luc.
moeder van
g ongeboren
grootheid van
niet geboren,
s aan: „deze
et kind naar

Elizabeth, niet omgekeerd. Zij begon bij het kind en zette zich daarop voort bij de moeder. We hebben hier de volgorde: Maria spreekt hare groetenis, Elizabeth hoort, het kind springt bij dat hooren van Elizabeth op, en Elizabeth wordt vervuld met den Heiligen Geest. Daarop moet gelet worden bij de bespreking van de leer der wedergeboorte. Deze wordt gewerkt door den Heiligen Geest. Maar de vraag is: cum of sine Verbo Dei (d.w.z. met of zonder het Woord Gods, K. S., vgl. de leerbeslissingen van de synode van Utrecht 1905). Nu heeft men gezegd: althans bij kleine kinderen zonder dat woord, en dan geweten op Jerem. 1: 5 en Luc. 1: 15. In vs. 41 en 44 kunnen we echter zien, dat deze redeneering niet stringent is. Want hier is wel geene sprake van eene Goesteswerking ter wederbaring. Maar hier wordt wel verhaald eene werking des Heiligen Geestes op een nog ongeboren kind, doch in verband met, en na het hooren zijner moeder van Maria's groetenis. Deze werking des Heiligen Geestes op Johannes paart zich met het hooren van Elizabeth van het spreken van Maria. Zij gaat niet om buiten Maria's spreken, niet sine verbo Mariae (niet zonder het woord van Maria), ofschoon wij ook niet kunnen zeggen: door het woord van Maria, per verbum Mariae, maar vereenigt zich met het spreken van Maria, cum verbo Mariae. Kan het zoo ook niet toegaan bij de wedergeboorte van nog niet geboren kinderen?

Tot zoover prof. Greijdanus. Een oude dogmatische kwestie, waarover veel stof is opgejaagd, wordt hier met de exegese in verband gezet.

Volgende week nog iets over het onderwerp, in den titel van dit artikelje aangeduid.

K. S.

WAT HEEFT „HET EERSTE RECHT“?

Men herinnert zich, dat prof. dr. Waterink enkele maanden geleden een alarmkreet heeft geslaakt naar aanleiding van een uittaling van dr. S. U. Zuidema. Tevens, dat „De Heraut" adhesie betuigde, en van de noodzaak van een mogelijk nieuwe „reformatie" repte. Het groote gewicht, dat deze broeders blijkbaar aan de met dit alles gemaakte kwestie toekennen, zal voor hen zelf reden zijn voor het sterk verlangen naar verdere gedachtenwisseling, zonder welke niemand ooit tot reformatie heeft willen komen, niemand, die werkelijk reformeerd opgetreden is.

Dit hun verlangen, naar den aard van het oordeel der liefde door ons aangenomen als werkelijk, willen ook wij voor ons deel gaarne tegemoetkomen.

•

In een nieuwe artikelenreeks gaf prof. Waterink in hetzelfde blad, waarin zijn alarmkreet verscheen, daartoe trouwens gereede aanleiding. Veel, wat daarin staat, kunnen we laten rusten, temeer, waar hetgeen de Veenhof schreef — het werd enkele weken later gedrukt dan het gezet was — op enkele punten reeds positief Kuyper's meening heeft doen hooren.

Een der eerste vragen, die aan de orde komen, is deze: wat heeft het „eerste recht“?

Volgens prof. Waterink heeft „het onder ons gemeen aanvaarde een eerste recht". Wel erkent hij, gelukkig, dat het recht om daartegen in te gaan, niemand ontzegd kan worden. Maar wie het doet, staat z.i. onder een plicht. Het is de verplichting, „eerst bescheiden zijn visie aan zijn medebelijdende en denkende broeders aan te bieden, ter toetsing en beproefing".

Indien dit bedoelt te zeggen, dat we ons niet mogen aanstellen alsof we op een onbewoond eiland bevonden, hebben we er vrede mee.

Maar overigens voelen we voor dat „recht" van het oudere niet veel.

Zoolang de Geest de kerk in de waarheid leidt, bij haar blijft en in haar woont, zal de dag van morgen heerlijk zijn dan die van gister. Voorzover de kerk opwaart in het geloof, heeft „morgen" meer recht dan „gister", gelijk immers „hetgene eens mans is" meer „recht" heeft dan „hetgene eens kinds was".

En voorzover in de kerk het vleesch werkt, en zijn begeerlijkheden, ook die naar valsche synthese, naar inertie, naar de oplegging van traditionele ingrediënten voor een „schat der kerk", waarmee men verder met gemak manipuleeren kan, heeft het „gemeen aanvaarde" van gister heelemaal geen recht boven het nieuwe geluid van wie fouten ziet. Het is een gemakkelijk geleide onderbouw voor een toren van Babel, maar dien Gods bliksem treffen moet.

Een voorzover ter ééner, — een voorzover ter ander zijde.

Zoolang de kerk zal bestaan op aarde, zal dit tweërlei „voorzover" in haar geest gegrift moeten staan, in haar prestaties den beoordeelaar zich opdringen.

Maar dit is dan ook de reden, waarom we maar liever niet van zoo'n „eerste recht" der traditionele opvatting moeten spreken. Het eerste recht, en dan ook werkelijk het eerste recht heeft de Schrift, en de belijdenis als accoord van gemeenschap. Maar voor het overige geldt wat artikel 7 der Confessie zegt, dat men n.l. geener menschen schriften mag gelijkstellen met de Heilige Schrift, noch de gewoonte met de waarheid Gods, want de waarheid is boven alles, noch de groote menigte, noch de oudheid, noch de successie van tijden of personen, noch de concilien, decreten of besluiten.

Omdat met dit laatste natuurlijk ieder onzer instemt, kan het verschil van gevoelen alleen maar de consequenties raken. Maar om niet te vervallen in geharrewar over den „bewijlslast", is het beter „het

eerste recht" niet aan de traditie, doch aan Schrift en belijdenis toe te kennen. Voor het overige zijn we allen tot den bewijlslast verplicht; — er is een gebod voor wie iets nieuws wil brengen, om dit te doen in vrees en beven; en er is een ander gebod, aan het eerste gelijk, om te belijden, en niet maar na te praten. Om de oogen te scherpen en elke bril te poetsen. Het gebod van zoon-zijn houdt het verbod in van epigonen-zijn. Een gebod is er tot steeds scherper bewijsvoering, niet tot alleen-maar-herhaalde registratie van bewijzen.

Werd dat gebod meer erkend, we zouden samen tegelijkertijd de handen geloovig strekken naar „morgen". En de koster uit Ibsen's Brand, die smalend opmerkte, dat „morgen" nooit komt, zou, althans bij ons, spreken als in de lucht.

Nu geven we hem vaak een begrijpend knipooij. En den inerten broeder een al te vlug „fiat".

K. S.

DE GEZINNEN VAN ONZE GEMOBILISEERDEN.

Van mejuffrouw A. W. Bos, presidente van de Gereformeerde Vrouwenvereniging te Rotterdam—Centrum (Delfgauwstr. 21), ontving ik een brief, waaruit ik het volgende citeer:

In „De Reformatie" van 19 April j.l. nr 29, heeft u opgenomen een brief van een gemobiliseerde, die er zich over beklagde, dat zijn vrouw thuis zoo weinig meeleven van de gemeente ondervond en eenzaam bleef, 'k geloof zelfs geen gelegenheid had om naar de kerk te gaan.

Ik wil gaarne Uw aandacht en die van bedoelden broeder vestigen op het navolgende, dat de zaak van de keezijde doet zien.

Onze Gereformeerde Vrouwenvereniging heeft van kort na het begin der mobilisatie door een zeer veelvuldig geplaatst, in het oog loopend bericht in de „Kerkbode" aan vrouwen van gemobiliseerden kennis gegeven, dat wij gaarne hun tot hulp zouden zijn wanneer zij door gezinsomstandigheden niet naar de kerk konden gaan, zoodat zij desgewenscht onze hulp daarvoor konden inroepen. Tegelijkertijd verzochten wij nog van andere vrouwelijke gemeenteleden hulp, omdat we verwachtten, dat het zoo druk zou loopen, dat het voor onze leden alleen misschien te tijdrovend zou worden.

Merkwaardig is, dat wel velen, die bereid waren in gezinnen te gaan oppassen, zich hebben opgegeven, doch geen enkele eenzame huismoeder, die graag geholpen wilde worden.

Wel hebben we door bemiddeling van wijkouderlingen twee adressen opgekregen waar het wenschelijk zou zijn, als we daar gingen.

Misschien is dit resultaat een symptoom van onze gemeente. Mogelijk durft men het met onbekende dames niet aan in zijn gezin.

In elk geval is het resultaat voor ons niet zeer bemoedigend en hebben we ook dus niet den indruk gekregen, dat er veel gehuwde vrouwen eenzaam op uitkomst wachten.

Indien wij ze weten, we komen gaarne bezoeken.

Tot zoover de brief.

Het genomen initiatief lijkt me prachtig. En als onze correspondent van eenige weken geleden ook dit nummer aan zijn vrouw laat lezen, zal zij, en haar omgeving, er zeker winst mee kunnen doen. Dank aan inzender.

K. S.

GEESTELIJKE VERZORGING DER ZEEVARENDEN TER KOOPVAARDIJ.

Naar aanleiding van de benoeming van deputaten voor de geestelijke verzorging der koopvaardij-verstrooiden door de Gen. Synode van Sneek der Geref. Kerken, besloot Gecohama (Geref. Comité Handels-Marine) op zijn laatst gehouden vergadering van Februari 1940 zichzelf op te heffen en zijn werk e.a. aan bedoelde deputaten over te dragen, benevens zijn batig saldo met bestemming als waarvoor het indertijd was gevraagd.

DEPUTATEN KOOPVAARDIJ.

De deputaten van de Gen. Synode der Geref. Kerken, belast met de geestelijke verzorging der koopvaardij-verstrooiden, hebben op hun eerste vergadering in Februari 1940 besloten het werk en batig saldo van Gecohama over te nemen, welk Comité zichzelf had opgeheven.

Zij bevelen bij den voortduur hun arbeid aan in de hartelijke belangstelling van het Geref. volk.

De deputaten zijn: Ds J. Versteeg te Nieuw Loosdrecht, Voorzitter, Ds J. Kremer te Ede, Penningmeester, Gironummer: 380406. Dr P. Prins te Dordrecht en J. Salomons te Gasselternijveen, beide leden. G. de Vries, Oranje Nassaulaan 82, Overveen, Secretaris.

HULP OPLEIDING PREDIKANT ARGENTINIË.

In vriendelijken dank ontving ik:

a. f 1.50 door bemiddeling van ds O. C. Broek Roelofs te Geesteren (Gld.), gevonden in kerkcollecte;

b. f 1.— door bemiddeling firma Oosterbaan & Le Cointre, Goes, beschikbaar gesteld door dhr J. G. te Dr., „in plaats van hem toekomende aanbrengpremie nieuwe abonné op „De Reformatie";

c. f 2.35 van onbekenden gever, op last van hem door Bestuur Postchèque- en Girodienst.

Verantwoording wegens synodewerk ietwat vertraagd. Den vriendelijken bijdragers excuus gevraagd.

K. SCHILDER, Giro 127278.

Eed'ler schoon!

En degenen die geloofd hebben, zullen deze teekenen volgen....

zij zullen des Zondags tweemaal ter kerk gaan, bij voorkeur te voet;

zij zullen hun kinderen naar de catechisatie sturen en hun rijpere jeugd naar de vereenigen;

zij zullen zuivere belijdenissen hebben en die door aanvullende leerbeslissingen steeds zuiverder maken;

zij zullen hun eigen christelijke belangengemeenschappen hebben, het getal hunner vereenigen zal groot zijn;

en zij zullen veel gematigder zondigen dan de andere menschen.

Dit zijn alles goede zaken, het is mijn bedoeling niet daarvan iets af te doen.

Toch staat het wel eenigszins anders in dat machtige slot van het Markus-evangelie van den Christus-Koning.

Die in Mij gelooven zullen deze teekenen volgen: in Mijnen Naam zullen zij duivelen uitwerpen

(dit houdt nog wat meer in dan onze formule: zij zullen rekening houden met het feit der zonde);

slangen zullen zij opnemen (wij zijn bang voor een muis);

al is het dat zij iets doodelijks zullen drinken, het zal hun niet schaden (ach, zij zullen met vele handen der menschen gebonden worden, opdat zij geen enkel gevaar loopen);

op kranken zullen zij de handen leggen en zij zullen gezond worden. (Is het bij ons niet dikwijls zoo: zij zullen de aarde loslaten en vromelijk zingen: spoedig moog' het uurte komen, dat mij uit deez' jamm'ren haalt! MIJ, die andere menschen krijgen hun verdiende loon).

Toen de Menschenzoon ten hemel voer, gaf de HEERE God Hem heerschappij over de vogelen des hemels en over de visschen der zee en over het gedierte, dat op de aarde kruipt. En Christus, Die in Zijn vernedering ons aannam, heeft in Zijn verhooging ons niet afgeschud. Hij gaf Zijn Gemeente deel aan Zijn Volheid. Hij gaf haar de opdracht de gansche creatuur in de verbondsrelatie te brengen tot den HEERE. Hij heeft met Zijn gezegende lippen uitgeroepen, dat genade tot heerschappij gekomen is over het leven. In wonderen geopenbaard, is deze genade ingegaan tot de wereld, tot alle verhoudingen daarin. Als strijders voor het leven zullen degenen die in Hem gelooven, in Zijn Verhooging gelooven, dapperlijk krijg voeren tegen de zonde, de wereld en hun eigen vleesch. En in het gedoopte zaad zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden!

Wij weten deze dingen, wij verstaan ze zelfs iets beter dan vele andere christenen. Is dat genoeg? Als wij ons in oprechtheid stellen tegenover het Onfeilbaar Woord in het Markus-evangelie, zullen wij dan niet moeten erkennen: Hier klopt iets niet! De Kerk, die een Vrijstad des Levens moest wezen, is zij niet vaak de incarnatie van de menselijke zelfzucht? Inplaats van den gekroonden Christus te belijden, stellen wij soms allerlei amendementen voor op Zijn rijksproclamatie, die daaraan de kracht ontnemen. Ons adres van antwoord op Zijn troonrede vloet over van hoffelijke termen, maar het is soms niet anders dan beredeneerde ongehoorzaamheid.

Kunnen wij nog anders? Zal ons geamendeerde geloof nog de kracht hebben om de voeten van den gekroonden Christus te grijpen en Hem te aanbidde? Zal de Kerk, weggedrongen uit het leven, zich koesterend in haar hoekje, behagelijk spinnend over het feit dat zij met die booze wereld niets van doen heeft, tevreden constateerend, dat het leven niks is, zal zij nog eenmaal in heimwee ontwaken tot de haar voorgestelde heerlijkheid? Zal zij daarvoor het kruis verdragen en de schande verachten, gaande in de voetstappen van haar Oversten Leidsman en Voleinder des Geloofs? Of zal zij een kaars gelijk zijn, die alleen des Zondags aangestoken, een vredig licht werpt op rustige, zoo ten naaste bij over zichzelf tevreden, gezichten?

Ik heb niet veel verwachting van u, mijn broeder, ik heb nog minder verwachting van mijzelf. Wij hebben de oneindige krachten der verlossing zoo relatief gemaakt en wij voelen ons in dit relativisme zoo gelukkig. Wij zijn erg gewoon....

Neen, ik geloof niet in u en ik verwacht niet veel van mijzelf, wij liggen altijd dwars tegen de verlossing in. Maar ik geloof het evangelie van Christus' verhooging:

„De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, werd opgenomen in den hemel en zette Zich aan de rechterhand Gods".

N. B.